

Laia profiiliga lihtsad teemad

Mulle on küll alati segaseks jäänud, mida mõeldakse "lihtsate teemade" all. Kas seda, et need lubavad mis tahes asjadest kirjutada, või seda, et "õige käsitlusviis" on kirjandi pealkirjas juba ette antud, näiteks "Tee tööd, siis tuleb ka armastus. A. H. Tammsaare loomingu põhjal". Tänavused teemad kuulusid põhiliselt esimesse "lihtsuskategooriasse", kuid anti ka vihjeid ("Aukartus elu ees", "Mida kaugem tulevik, seda kaunim ta näib").

Esimene teema, mis pealkirjastatud Debora Vaarandi tsiteerimise näitab kahte asja: esiteks seda, et teemasid valitakse endiselt kirjanike juubelite järgi, ja teiseks

KALEV
KESKÜLA
KOMMENTAAR

se, et Debora Vaarandi on endiselt *in*, kuigi tema abikaasad on kas täitsa (Aadu Hint) või enam-vähem (Juhan Smuul) *out*. Hea, et nügi läks, Debora Vaarandi on kena inimene ja suurepärane tõlkija.

"Probleeme eesti kaasaegses proosas" on küll üks udune värk, sest mis need "kaasaegsed probleemid" on? Milliseid ühiseid probleeme on Jaan Krossil ja Tõnu

Õnnepalul, kui kõige mõjukamaid nimetada? "Inimene on saladus" peab lahkama inimhinge väliskirjanduse põhjal, kuigi vanasti arvati selle maksimi autor Dostojevski vene kirjanike sekka. Aga küllap ei ole "mõistatuslik hing" siiski ainult venelaste monopol, sel teemal võib ju kirjutada ka koolikirjanduse klassika "Jumalaema kirik Pariisis" põhjal. Ma muidugi ei arva, et seda raamatut veel moodsal ajastul massiliselt loetakse, aga hiljuti näidati ju sellest multifilmi.

Ühiskondlike teemade puhul on mõeldud nii noortele, kes andunud kapitalistlikule võidujooksule ("Oleme muutuste kiir-

teel"), kui sotsiaalse turumajanduse pooldajatele ("Üle kriisi läheb sild"). Skeptilise meelelaadiga irvhammastele on sobivaim Murphy seadus: "Mida kaugem tulevik, seda kaunim ta näib".

"Aukartus elu ees" oli väga moekas 15-20 aastat tagasi, siis kui Albert Schweitzer meil laiemalt tuntuks sai. Iseenesest sümpaatne, et eesti kool teda jälle meelde tuletab. "Kunsti kaudu avardub minu maailm" ja "Ajakirjandus ühiskonna mõjutajana" on sedasorti lihtsad teemad, mis vastuse vihjamisi ette ütlevad. Esimene neist mõeldud vanamoodsa, teine moodsa hoiakuga noortele.

Venelasi peetakse üldiselt suuremateks tundeinimesteks kui eestlasi ja seda usku näib jagavat ka Eesti haridusministeerium. Eestlaste kainete teemade asemel palutakse venelastel kirjutada armastusest, õrnusest ja inimeseks olemise painest. Vene inimene on saladus...

Üldiselt olid kirjanditeemad üks demokraatlik kihitort, kus iga mõtlej noor pea peaks enese jaoks midagi leidma. Näiteks Humanitaarinstituudi sisseastumisessead olid hoopis lõõvamalt sõnastatud ("Mina, kapitalistlik noor") või elitaarsema hoiakuga (paluti seostada Brodskyt ja postmodernismi). Aga üks ole see juba järgmine samm.